

Příloha 1

Rozhovory s učiteli

Rozhovor s Mgr. Ondřejem Mrzálkem PhDr. probíhal 30.11.2017

Rozhovor s Mgr. Jindřiškou Chadimovou probíhal 7.12.2017

Autor: „Jakým způsobem ve Vašich hodinách probíhá křesťanská výuka? Do jaké míry je pak tato výuka propojena s etickou výchovou?“

O.M.: „Výuka se dělí na dvě pololetí, 1. pololetí se věnujeme tomu, co děti znají - co to je rozhodování, svoboda, jaké jsou druhy jednání. Co to je hřích, co to je spolupráce, podle čeho se určí, jestli skutek dobrý, či špatný. Zmapujeme si, co se děje v naší hlavě v okamžiku rozhodování, co ovlivňuje naše jednání ve smyslu norem. Je zde téma zákona atd. A když uděláme tuto teoretickou část, která také akcentuje různé příklady, pokud jsou ty znalosti dětí nějak ověřovány, tak nikdy nejde jenom o to, aby ony popsaly to pravidlo, aby ho nějak vysvětlily, ale především o to, aby ho dokázaly aplikovat na konkrétní příklady jednání.

To druhé pololetí naší výuky je již konkrétnější, protože se rozebírají podle toho klasického uspořádání desatera, tzn. podle toho Augustinovského uspořádání desatera, se rozebírají jednotlivá přikázání. To už je skutečně potom důraz na nějakou reflexi současné situace, takže pokud jsou například témata týkající se ochrany života a zdraví, tak je potřeba, aby ty děti věděly, že jsou nějaká témata, která jsou s tím pátým přikázáním dávana do souvislosti, jsou ve společnosti diskutována. Jde nám taky o to, aby znaly argumenty pro a proti a na základě toho, co bylo řečeno, aby dokázaly vysvětlit ten postoj církve a důvody postoje církve a křesťanství k tomu danému tématu. Východisko bude přirozeně nějak biblické, ale není to tak, že bych pracoval jen s tím biblickým textem, protože celá řada těch věcí tam není jednoznačně či přímo vyjádřena. Jsou tam vyjádřeny pomocí nějakého principu či příběhu a tohle mi z toho pak nějak vypreparujeme.”

J.Ch.: „Naše výuka je s výukou etiky propojena velmi výrazně, protože tyto dvě věci spolu přirozeně souvisí. Základ je postavený na biblických příbězích, z kterých se potom

preparují ty etické hodnoty plus částečně i v rámci školního vzdělávacího plánu máme vlastně circa padesát procent z toho etická témata, kde to otáčíme. To znamená proberu etické téma a propojím ho s biblickým příběhem. Takže buď je to biblický příběh, který má nějaký etický výstup a nebo je to etické téma, které má biblickou ilustraci. Snažíme se biblická témata opírat o společenskou reflexi, protože to tak bylo psáno a Ježíš Kristus to i tak v podstatě v Novém zákoně prezentoval svým učedníkům a lidem, které učil.”

Autor: „Jestli tomu tedy správně rozumím, vy se snažíte samotnou výuku co nejvíce opírat o nějakou společenskou reflexi, aby pro děti získala konkrétní podobu v konkrétních situacích. Zaměříme-li se nyní čistě přímo na etickou výchovu, dokázal/a byste říct, zda je na vaší škole přítomna i mimo hodiny náboženství?“

O.M.: „Byť je naše škola církevní, věřících dětí je tam asi polovina. Na nižším stupni více, po pátém ročníku odchází hodně dětí na víceletá gymnázia. Poté se dobírá celkem velký počet dětí. Nelze tedy zjišťovat, zda jsou věřící, či ne. Je to škola jako každá jiná, jsou s ní však propojené křesťanské hodnoty a součástí té výuku jsou tak náboženské předměty. To, že jsme církevní školou, je dáno i nějakými zásadami zřizovatele pro práci s dětmi či pro vedení školy. A to je něco, o co se opírá i ten základní rámec našeho přístupu, základní rámec toho školního vzdělávacího programu. Je to věc, která tak nějak v té oblasti výchovy tím celkovým působením školy prostřednictvím všech učitelů, jelikož tyto zásady jsou obecné pro člověka bez ohledu na to, zda je věřící či není věřící, tedy ti učitelé. To působení je tam tedy takhle nastaveno a myslím, že docela dobře funguje a myslím, že ti učitelé jsou v mnoha ohledech velmi jednotní a pokud se dějí některé skutky, některá jednání žáku, která jsou neakceptovatelná, tak to není věc, která by se nechala být, ale okamžitě se nějakým způsobem řeší. Já si myslím, že ta citlivost těch učitelů k určitým problémům je tak větší. Já tedy nemám srovnání s jinou školou, respektive se školou státní, ale tak nějak tuším, že to, co by se jinde jinak neřešilo a mávlo by se nad tím rukou, tak my považujeme za věc, kterou důležité řešit je a někdy, pokud to řeknu negativně, to chápeme jako problém, kterým je potřeba se zabývat. Což si myslím, že právě dělá to, že je to církevní škola. Od toho se to odpojit nedá a myslím, že je to to, čím se ty církevní školy prezentují, to, co je jejich bonus. Ty vztahy a způsob života a jednání je tam nějak nastandardní oproti školám běžným. Což je spojeno i s tím, že se zde učitelé snaží držet nějakou linii a úroveň hodnot.“

J.Ch.: „Jedna třetina dětí jsou věřící vycházející přímo z prostředí Adventistů sedmého dne, jedna třetina dětí jsou příslušníky jiných denominací a jedna třetina dětí jsou nevěřící. I ti nevěřící, kteří sem k nám jdou, podepisují vzájemnou smlouvu, ve které je obsaženo, že budeme hovořit o náboženských věcech a je jasné, že tyto věci se prolínají celým vyučováním. My máme de facto každé ráno ve třídách bohoslužby, jednou za měsíc velkou bohoslužbu rozdělenou na první a druhý stupeň, veškeré naše jarmarky a podobně jsou vedené v křesťanském duchu, takže tady se to vlastně prolíná. Nemohu říct, že bychom měli hodinu křesťanské výchovy, tam bychom se modlili a mimo ni nic. Na prvním stupni se společně modlí před jídlem a tak dále. Celkově přístup učitelů, řešení výchovných problémů či nějakých výchovných opatření jsou atmosférou školy dost motivovaný. Žijeme tu víru a křesťanství tak normálně, že jsou všude přítomný, ale zároveň neakcentovaný. Automaticky se modlíme, automaticky mluvíme o Bohu, automaticky je toto všechno tomu podřízeno, ale nějak speciálně to nezdůrazňujeme. Protože věřím, stejně jako moji kolegové, že nejvíce jsou příklady, osobní přístup a cesta k Bohu. Já neříkám, že vedeme děti do církve, ale vedeme je k Bohu. Takže ne do žádné konkrétní církve, ale ke křesťanským hodnotám, což je de facto etická výchova, jen jinak pojmenovaná. Kdo se hlásí na křesťanskou školu, ať už učitelé či žáci, má nějaké povědomí o křesťanství a tudíž s ním spojený nějaký způsob chování, jednání a života. To znamená, že když přistupujeme k řešení problémů mezi žáky či k řešení jakéhokoliv problému, pokaždé přistupujeme my učitelé z pozice věřícího člověka. Zároveň velmi silně akcentujeme ta pravidla slušného chování, která se i snažíme dodržovat, ať už je to slušná mluva, zdvořilé chování, vědomí hodnoty toho druhého. Ale my se vlastně bavíme v rámci křesťanství a etiky o věcech přirozených, které akorát v dnešní době musíme znovu vrátit na své místo. Mně připadá, že takhle by to mělo být všude, i když zjevně není. To znamená, že když vám říkám, že k tomu přistupujeme křesťansky, tak k tomu přistupujeme normálně. Když víme, že to dítě je z věřící rodiny, modlíme se. Když máme větší problém, modlíme se i s těmi dětmi. Ale netlačíme je do nějakého konkrétního náboženství, ale vychází to z nějaké osobnosti toho učitele.“

Autor: „Dotýká se etická výchova i nějakých kulturních akcí, která škola pořádá, vůbec událostí mimo vyučování?“

O.M.: „Celá řada věcí mimo vyučování se děje, ale bych to přímo nespojil s etickou výchovou. Jsou to různé projekty, poutě, akce věnované dějepisným tématům. V řadě tříd existuje i sociální aspekt výuky, například adopce na dálku, nebo se účastnili nějakého charitativního projektu, charitativní činnosti. Jsou tam preventivní programy, což je standartní. Zde jsou však organizovány tou pedagogicko psychologickou poradnou, takže náboženský aspekt v té práci lektorů také bude hrát. Je tam nějaká hodnota, ale nejsou tam přístupy typu: „teď budeme tohle rozvíjet“ a poté že by se rozvinul nějaký etický aspekt, to si myslím, že tam není.“

J.Ch.: Máme vánoční jarmark, při kterém spolupracujeme s nadací Adra, což je vlastně také adventistická křesťanská humanitární organizace, a pravidelně dáváme celý výtěžek jarmarku na pomoc nějakému dítěti, které to zrovna potřebuje. Tento jarmark má standartní podobu, akorát na konci zpíváme koledy a modlíme se o požehnání pro nový rok, protože toto je poslední příležitost, protože to je poslední příležitost, kdy se s rodiči v tomto kalendářním roce vídáme. Pak míváme akademie, které jsou pokaždé náboženského ražení, to znamená, že zpíváme náboženské písničky, má to tento křesťanský přesah. Teď zrovna probíhá přednáška z křesťansky pojatého přírodovědeckého tématu pro osmáky devátáky. Když máme školu v přírodě, máme bohoslužby ráno, večer, modlíme se. Je to tak přirozeně.

Autor: „Na nějakých školách se předává etická výchova i v jiných předmětech pomocí biblických podobenství například i v učebnicích matematiky. Je to takhle i na Vaší základní škole?“

O.M.: „Na naší škole to takhle není, možná třeba v hodině češtiny se na to může lehce odkazovat, ale jinak ne. Na druhou stranu já nevím, jestli je to vůbec šťastný. Abychom se učili matematiku a počítali, kolik synů měl kdo a kolik je to generací. Mně to úplně nesedí, pro někoho to může být povzbuzující, posilující, ale já přítel toho nejsem. Já si myslím, že je důležité získat nějaký ten obecný rámec a z toho vyjít, z té zkušenosti těch dětí a na tom pak postavit to biblické poselství, než to dělat obráceně.“

J.Ch.: „Ne, jelikož my jedeme standartně podle Frause a tam toho moc není. Můžeme však říct, že je zde v tomto ohledu podstatný ten celkový přístup učitelů, který prostupuje celou školu.“